
Ivica MATAIJA

Stručni rad

Državni arhiv u Gospiću

VOJNIK: VAŽNA
SASTAVNICA
LIČKOG
IDENTITETA

Identitet Ličanina shvaćen kao skup značajki koje ga čine onim što jest i prepoznatljivim prema van određen je dvama bitnim čimbenicima:

- klimom, sastavom tla i konfiguracijom zemljišta
- geostrateškim položajem.

Prvi čimbenik je utjecao na oblikovanje stanovništva Like kao većinski stočarsko-nomadskog. Stočarska orijentacija utjecala je i na način podizanja naselja koja se od japodskog doba javljaju duž krških polja, a ta je orijentacija utjecala na fiziološke osobine naseljenika, njihov kulturni, gospodarski i uopće društveni život.

Drugi čimbenik koji je u bitnome odredio ono što danas nazivamo ličkim identitetom pa i stereotipom o Ličanima odnosi se na njihovu vojnu i vojničku povijest, koja ishodište pronalazi u geostrateškom položaju Like. Naime, ličko je područje oduvijek bilo raskrižje važnih putova od sjevera prema jugu te poveznica hrvatskog juga i sjevera. Ono je također bilo razmeđe civilizacija, zapadne i istočne, bilo je mjesto dodira i razgraničenja velikih carstava i vjera, kršćanstva i islama, i bilo je to područje intenzivnih sukobljavanja i pretenzija različitih osvajača pa su stanovnici Like u sebi utjelovili dva bitna obilježja: stočarsko-nomadsko i ratničko. Ovo je drugo kroz stoljeća postalo dominantnije, pa je zanimljivo pratiti razvoj, obilježja i simboliku identiteta Ličanina kao vojnika.

Povijesne okolnosti razvoja vojnčkog identiteta

Ova dva obilježja intenzivno karakteriziraju ilirsko pleme Japoda, koje je na području Like ostavilo dovoljno materijalnih dokaza o njihovoj kulturi i načinu života stočara i nomada koji su se odlučno suprotstavili rimskom osvajanju Ilirika. Protiv njih je vojnu poveo osobno Oktavijan 35. g. pr. Krista. Protiv rimske vojske borili su se na

gerilski način napadajući Rimljane s okolnih brda. Iako konačno svladani poslije pregovora i rimske prevare, Japodi su pokazali veliku odlučnost i vojničku vještinu protiv moćne rimske vojske, a ni proces romanizacije nije na ovim područjima tekao brzinom kojom su Rimljani očekivali i drugdje provodili.¹

Nakon propasti Zapadnog Rimskog Carstva, u općem ambijentu seoba praćenih stalnim sukobima u Liku dolaze Hrvati, koji su da bi zavladao Likom, svladali Avare. Hrvati su se organizirali u župe kojima je na čelu bio plemenski župan, a ličke su župe pod upravom bana imale poseban status unutar hrvatske države. Taj se status temeljio i na vojnoj snazi pa se u 10. st. u Lici spominje ban Pribina, prvi ban kojeg povijest izriječno spominje, a koji je prilično samostalno vladao svojom banovinom. Zbog toga su se pojam i institucija bana upravo najbolje očuvali u Lici. Nakon prvih stoljeća borbe i stabilizacije hrvatske vlasti u Lici slijedilo je u 12. i kasnijim stoljećima vrijeme gospodarskog i kulturnog razvitka, pa Lika postaje središte glagoljske pismenosti. Taj je razvitak prekinut osmanlijskim najezdama u 15. st.

Jedna od najvećih i najtragičnijih bitaka s Osmanlijama bila je 9. rujna 1493. na Krbavskom polju. Tu je hrvatska vojska od oko 15.000 boraca dočekala Osmanlije na povratku iz Štajerske kako su to učinili i 1491. godine. Na tom putu Osmanlije su pljačkali i haračili gdje su stigli, pa su zapalili i tvrđu Modruš. Krbavska bitka se zametnula ujutro tog dana, Hrvati su izgubili 13.000 vojnika, a zapovjednik ban Derenčin bio je zarobljen. Nakon tog katastrofalnog poraza ostale su u Lici nemjerljive posljedice, koje su se bitno odrazile na daljnji razvoj povijesti, ali i izgradnju ličkog identiteta. Naime, jedna od teorija o izgledu ličke kape kao vrlo važnog dijela vizualnog identiteta Like vezana je upravo za Krbavsku bitku. Ravno dno kape simbolizira ravno Krbavsko polje na kojem se sukobljavaju crna i crvena boja, tj. dvije vojske, dobro i zlo. Na obodu dvostruke, međusobno spojene, spiralne kružnice simboliziraju ratni kovitlac, a rese na kapi bol i tugu pretočene u suze.² Osmanlijske najezde i stalno vojno sukobljavanje bitno su utjecali na sustav i organizaciju života na ličkom području. Stalne vojne podrazumijevale su stalnu pripravnost i podređivanje ukupnog života ratnim potrebama.

1 O povijesti Like i njezinu stanovništvu Japodima i Rimljanima piše Mirko MARKOVIĆ u knjizi *Ličani kroz prošlost*, Zagreb, 2001.

2 O ličkoj kapi Tatjana KOLAK objavila je rad u *Ličkoj reviji* br. 4, 2004. godine

To je vjerojatno i razlog što su Osmanlije Liku zauzeli tek 1527. i uspostavili svoju vlast sa sjedištem u Udolini. Na početku je Lika pripadala Kliškom sandžaku, a 1580. osnovanom Krčkom ili Ličkom sandžaku sa sjedištem u Kninu. Slobodni su ostali Brinje i Otočac, te obližnji Slunj i Senj, koji su se pred osmanlijskom opasnošću pretvorili u prave utvrde na prvim crtama bojišta. U tom je razdoblju najveći dio hrvatskog stanovništva prognan, a na njegova su ognjišta sustavno useljavani Vlasi čime se mijenjala demografska slika Like s dalekosežnim posljedicama. Mnogi su se lički Hrvati sklonili u najbliže tvrđe i postali plaćeni vojnici. Tako su Ličani činili vojničke posade u Bihaću, Slunju, Brinju i Otočcu na prvim crtama obrane pred osmanlijskim najezdama. Dio Ličana nastanio je Senj i priključio se uskocima, koji su često provaljivali u okupirani dio Like, hvatali Osmanlije i Vlahe te ih kao zarobljenike prodavali za roblje u trgovačke brodove kao veslače. Jedan od najpoznatijih uskoka, opjevan u narodnim pjesmama, bio je Senjanin Ivo, nepokolebljiv borac i pobjednik u mnogim bitkama protiv Osmanlija. Uskoci su zbog hrabrosti i specifičnog načina ratovanja, postali tema legendi, narodnih pjesama i umjetničkih djela te inspiracija generacijama hrvatskih domoljuba i boraca za hrvatsku neovisnost.

Osmanlijska vlast u Lici zadržala se do 1689. kad je vojska Vojne krajine pod zapovjedništvom generala Herbersteina i popa Marka Mesića³, koji je bio i sudionik pobune Zrinskih i Frankopana, oslobodila Liku. Nakon oslobođenja Hrvatski sabor je nastojao Liku, kao prastaru hrvatsku pokrajinu uključiti pod bansku vlast, no Mirov u Karlovcima Lika je potpala pod austrijsku upravu i Vojnu krajinu, koja je bila područje organizirano isključivo za potrebe obrane, a poslije i ratovanja diljem Europe. Vojna krajina je bila velika vojarna čiji su temelji društvenog uređenja počivali na kućnim zadrugama.

Nakon oslobođenja od osmanlijske vlasti Lika je bila razrušena i opustjela, pa je počeo proces naseljavanja. No, u teškim gospodarskim prilikama prilagođenim isključivo potrebama rata stanovništvo se često bunilo, npr. 1702. u Ribniku, 1746. u Brinju i 1751. u Lovincu.

Vrijeme austrijske uprave ili Vojne krajine razdoblje je intenzivne izgradnje ličkog vojničkog identiteta. Ličani se tada brane od Osmanlija kod kuće, no također ratuju za

3 Voda buntovnika u Lici i Krbavi bio je pop Marko Mesić (oko 1640. – 1713.), brinjski župnik. Marko Mesić nije bio samo svećenik nego i vojni zapovjednik, pa se o njemu govorilo: "Zlatnu mašu maši, britku čordu paši", HOLJEVAC, 2002., 17.

potrebe Austrije diljem Europe. Isto se nastavlja za kratkotrajne francuske uprave u Lici. Nakon što su 1805. Dalmacija i Istra ustupljene Francuzima, 1809. Austrija ulazi u novi rat s Francuzima, iste godine, pod vodstvom maršala Marmonta Francuzi dolaze u Liku. Kod Bilaja se 21. svibnja 1809. odigrala teška bitka između njih i branitelja koji su odolijevali napadima sve dok nije stigla zapovijed o povlačenju. Međutim, 3. lipnja 1809. vratili su se Ličani iz Modruša pod zapovjedništvom generala Petra baruna Kneževića, ukinuli francusku privremenu vlast i krenuli u Dalmaciju, gdje su 21. srpnja osvojili Šibenik, opkolili Trogir i Split te se utaborili u Crnom iznad Zadra. No, poslije tzv. Bečkog mira potpale su Lička, Otočka, Ogulinska, Slunjska, Glinska i Petrinjska pukovnija pod vlast Francuza. U francuskom pohodu na Rusiju 1812. našla se i Lička pukovnija u boju kod Mozaiska i pri zauzimanju Moskve. U tom je ratu u Rusiji poginulo 900 Ličana. O Ličanima vojnicima posebno se pohvalno izjasnio Napoleon rekavši da bi sa stotinu Ličana pokorio Europu.

Nakon razvojačenja Vojne krajine započetog 1871. postupno se ličko područje integrira u hrvatski državno-pravni sustav.

Razdoblje austrijske vlasti u Lici počelo je njezinim nerazumijevanjem domicilnog stanovništva, koje je teško prihvaćalo novu vlast, nove zakone, društvene odnose, kulturu i njemački jezik, pa su zaredale bune i sukobi. Ipak, s vremenom se sustav stabilizirao i, poglavito u doba Marije Terezije, Ličanin je izrastao u vrsnog vojnika kojeg su u to vrijeme cijenili kao najboljeg na svijetu. Mnogi su Ličani tada zauzimali najistaknutije vojničke položaje i dobivali najviše činove. Među njima se ističe Janko plemeniti Vuković Potkapelski, rođen 1871. u Jezeranama. Školovao se na najvišim austro-ugarskim vojnim akademijama za pomorskog časnika. Kao zapovjednik više ratnih brodova istaknuo se u borbi protiv talijanskih i francuskih ratnih brodova. Bio je zapovjednik najvećeg i najjačeg ratnog broda *Viribus unitis*. Pred kraj Prvog svjetskog rata imenovan je admiralom i zapovjednikom svih ratnih brodova na Jadranu. Talijanski diverzanti minirali su admiralni brod koji je potonuo, a na njemu, dosljedan pomorskim tradicijama, u dubine plavog Jadrana potonuo je i zapovjednik Janko pl. Vuković Potkapelski. Posebno mjesto među istaknutim Ličanima u austougarskoj vojsci pripada Josipu barunu Filipoviću⁴, generalu koji je zbog ju-

4 Jospić barun Filipović, rođen 28. 4. 1819. u Gospiću, umro 6. 8. 1889. u Pragu. Posebno se istaknuo u austro-ugarskom osvajanju Bosne gdje je kratko vrijeme bio i vojno-civilni poglavar BiH.

naštva više puta pohvaljen i odlikovan. Rado je pomagao rodni kraj pa je potaknuo i osnivanje gimnazije u Gospiću 1878.⁵

Tijekom Prvog svjetskog rata Ličani su ratovali za interese Austro-Ugarske i nakon njezinog sloma počeli novi put u sklopu Kraljevine SHS, poslije Jugoslavije. U tom razdoblju dominira velikosrpska unitaristička politika, koja se snažno odražava na cjelokupni društveni i politički život Ličana Hrvata. Tridesetih i četrdesetih godina 20. stoljeća Lika je izložena strašnoj represiji, zaredala su politička zatvaranja i ubojstva Hrvata. U takvim uvjetima u rujnu 1932. Hrvati su napali žandarmerijsku postaju u Brušanima. Taj Brušanski ili Velebitski ustanak bio je prvi organizirani ustanak protiv velikosrpske vlasti i prvo internacionaliziranje hrvatskog pitanja u Jugoslaviji. Nakon njega slijedili su još jača represija, uhićenja i suđenja te osveta nad lokalnim stanovništvom. Tragično je završilo i "uredovanje" žandara protiv seljaka Žitnika i Klanca koji su prosvjedovali protiv izborne prijevare. Godine 1936. mučki je ubijen nedaleko od svoje kuće u Trnovcu narodni zastupnik Karlo Brkljačić Kacan, a najveći zločin dogodio se 1937. u Senju kad su bez povoda žandari pucali na kamion u kojem su bili hrvatski mladići i djevojke, njih 33-oroje iz Gospića. Ubili su sedmero a većinu ranili.

U takvim uvjetima zatekao je Liku i Drugi svjetski rat. Proglašenje Nezavisne Države Hrvatske napaćen hrvatski narod Like dočekao je, iako u ratu, s oduševljenjem kakvo osjeća narod koji ponovno stvara vlastitu državu. U doba sukobljavanja vlasti NDH, talijanske vlasti, pobunjenih četničkih organizacija i postrojbi te partizanskih snaga stanovnici Like doživljavaju svu strahotu rata. Hrvatski se puk uključuje uglavnom u postrojbe OS NDH, dio u partizanske jedinice zajedno s pravoslavnim življem, a dio pravoslavnog stanovništva Like uključuje se u četničke jedinice. Sve te postrojbe, u okviru ideoloških opredjeljenja, dodatno grade identitet Ličanina vojnika, junaka kojem se divi sav puk, a neizmjereno ga se boji protivnik i njemu sklono stanovništvo.

U OS NDH i državnom aparatu NDH mnogi Ličani Hrvati zauzimali su vodeće položaje. Ličani postaju simbolom borbe za hrvatsku državnost i hrabrost, a posebno

5 Među Ličanima, istaknutim vojnicima i borcima za hrvatska prava ističe se general Juraj Rukavina (rođen u Trnovcu pokraj Gospića 1777., umro u Temišvaru 1849.). Godine 1832. održao je u Hrvatskom saboru prvi govor na hrvatskom jeziku.

mjesto pripada Juri Francetiću⁶ čija je hrabrost opjevana i u knjižici *Narodna pjesma o vitezu Juri Francetiću* objavljenoj 1945. u Zagrebu. Među pripadnicima partizanskih jedinica Ličani također zauzimaju istaknuto mjesto, no junaci NOR-a biraju se vodeći računa o nacionalnoj ravnoteži ili pak o utjelovljenju bratstva i jedinstva. Tako je među Ličanima posebno mjesto pripalo Marku Oreškoviću Krtiji⁷, o čijem su se junaštvu i borbi za bratstvo i jedinstvo također pjevale pjesme koje su bile i dio školskog programa u socijalističkom obrazovnom sustavu. Od Srba su se istaknuli Stanko Opsenica,⁸ Dragan Rakić⁹, Kata Pejnović¹⁰ i ostali. O značenju i hrabrosti Ličana u partizanskoj vojsci govori i narodna pjesma: "Lika dala devet generala, a heroja ne zna se ni broja" "Šesta lička spasila maršala" pjeva o bitki za Drvar 1944. kad je Glavni štab i vrhovnog zapovjednika od njemačke ofenzive spasila 6. lička proleterska divizija. Ordenom narodnog heroja odlikovano je 55 Ličana i Treća lička proleterska brigada Šeste ličke proleterske divizije Nikola Tesla.

Posebno je za Hrvate Like bio poguban kraj Drugog svjetskog rata kad su u partizanskom osvetničkom pohodu pogubljene tisuće Hrvata, među njima najviše civila, čiji je krimen navodno bio simpatiziranje i suradnja s vlastima i vojnim postrojbama NDH¹¹. No, poratno vrijeme uz žrtve i pobjednike, profiliralo je vojne protivnike novog režima koji su se iz redova vojnika OS NDH povukli na Velebit i osnovali križarske skupine, koje su se vojnim sredstvima

- 6 Jure Francetić, ustaški krilnik (ustaški general, najviši čin u ustaškoj vojsci; Imali su ga samo S. Kvaternik i A. Vokić, a J. Francetić dobio ga je posmrtno), rođen u Prozoru kod Otočca 3. 7. 1912., tragično preminuo kod Slunja 27. 12. 1942. Bio je ustaški povjerenik za Bosnu, prvi zapovjednik Crne legije.
- 7 Marko Orešković Krtija, rođen 3. 4. 1896. u Širokoj Kuli blizu Gospića, ubili ga četnici 20. 10. 1941. kod Kulen Vakufa. Sudjelovao u Španjolskom građansko ratu, član CK KPH i CK KPJ, organizator antifašističke borbe u Lici.
- 8 Stanko Opsenica, rođen 16. 11. 1907. u Ljubovu, poginuo 15. 1. 1943. kod Gračaca. Za narodnog heroja proglašen 15. 9. 1945.
- 9 Dragan Rakić, rođen 10. 10. 1914. u Širokoj Kuli, poginuo 1958. u prometnoj nesreći u Beogradu. Za narodnog heroja proglašen 27. 11. 1953.
- 10 Kata Pejnović, rođena 21. 3. 1899. u Smiljanu, umrla u Zagrebu 10. 11. 1966. Za narodnog heroja proglašena 1968.
- 11 Prema podacima Gospićkog spomen-zbornika, na području bivše Općine Gospić do 1945. stradala su 1462 Hrvata, a 1945. i nakon završetka Drugog svjetskog rata 1991 Hrvat. Od tog broja 992 su poginula u borbi, 2 053 su ubijena, 20 je umrlo u zatvoru, strijeljanih je 156, obješenih 9. Među popisanim je 507 civila muškaraca, 175 civila žena i 91 učenik i djeca. Ove je žrtve jugoslavenska historiografija dosljedno prešućivala, a komisije koje su popisivale žrtve Drugog svjetskog rata nisu ih smatrale žrtvama.

borile protiv komunizma za ponovnu uspostavu NDH. O njima je hrvatski puk Like gradio posebnu sliku junaka koji iz okrilja Velebita zadaje partizanskoj vlasti teške udarce. Među križarima poseban je status imao pukovnik Delko Bogdanić¹² kojeg su Ličani Hrvati držali za pravog junaka, a hrvatska vlada u emigraciji za vođu općehrvatskog narodnog otpora.

U Drugoj Jugoslaviji u kojoj se nastavila dominacija starih velikosrpskih ideja preobučenih u socijalističko partijsko ruho, izgrađen je novi identitet Ličanina vojnika zaštitnika tekovina NOB-a i socijalizma. U Jugoslavenskoj narodnoj armiji dominirao je srpski zapovjedni kadar, a formirao se pojam *Ličanina najboljeg vojnika* kojeg je kao takvog inaugurirao i sam vrhovni zapovjednik Tito.

Slom komunizma i raspad Jugoslavije doveo je do velikosrpske agresije 1991. Dobro naoružani i od JNA podržani srpski pobunjenici napali su mladu hrvatsku državu želeći veći dio njezina teritorija priključiti Velikoj Srbiji. Izloženi strašnoj agresiji, uništavanju svega hrvatskog, slabo naoružani Hrvati u Lici odlučno su branili svoju domovinu i tijekom Domovinskog rata pobijedili nadmoćnijeg neprijatelja. U tom razdoblju ponovno oživljava svijest o hrabrosti Ličanina Hrvata i jača potisnuti identitet darovitog, odlučnog, državotvornog i odanog vojnika Ličanina.

Obilježja identiteta Ličanina vojnika

Razvoj ličkog identiteta, praćen od prapovijesnih vremena do danas, jasno ocrtava utjecaj prirodnog ambijenta i geostrateškog položaja Like na njegovo formiranje, pri čemu povijesne okolnosti stalnih ratnih djelovanja snažno obilježavaju jednu od bitnih osobina identiteta Ličanina, onu vojnu, vojničku. Stvaran u uvjetima stalne ratne prijetnje i nastojanja obrane vlastitih ognjišta i državnosti, vojnički se identitet Ličana gradio kroz povijest spontano, odražavajući stalnu borbu za preživljavanje koja se onda uklapala u ciljeve više razine. Od pobunjenika protiv strane vlasti, do uvježbanih vojnika i školovanih časnika u službi brojnih vojski različitih imperija Ličani su se razvijali u simbol gorštaka ratnika, hrabrih i odanih vojnika koji su kroz povijest svoju hrabrost dokazali na brojnim europskim ratištima. U tom su smislu tu vojničku

---

12 Delko Bogdanić, ustaški časnik, rođen u Ličkom Lešću 27. 8. 1910., sudjelovao je u Velebitskom ustanku 1932. i zapovijedao brojnim ustaškim jedinicama na području Like.

dimenziju identiteta Ličana potvrdili i europski vladari i vojskovođe, npr. Marija Terezija ili Napoleon Bonaparte, koji su status Ličanina vojnika učvrstili na europskoj razini. Na nacionalnoj hrvatskoj razini status najupornijih, najdosljednijih i najodlučnijih branitelja hrvatskih interesa pripada Ličanima otkad postoje misli o potrebi izgradnje hrvatske države, koja svoje korijene upravo i nalazi na području Like.

Potvrdu identiteta Ličanina vojnika moguće je tražiti i u umjetnosti. Ako samo površno promotrimo likove Ličana u likovnoj umjetnosti, uočavamo da je redovito prikazan muškarac zrelih godina, čvrstih crta lica, jakih brkova, odjeven u odjeću životinjskog podrijetla, obvezatno s puškom, kuburom i nožem, u trenucima odmora poslije kakvog boja, naslonjen i zamišljen, no odlučan za novu bitku. Riječ je o patrijarhalnom muškarcu, gorštaku čije su osnovne značajke vojne. Rjeđe se Ličani prikazuju u drugim mirnodopskim situacijama, a ako je riječ o narodnim igrama, u njima opet dominiraju tjelesna snaga i odlučnost.

Kad je riječ o književnosti i tipičnom književnom liku Ličanina, narodne pjesme ističu njegove gotovo nadnaravne osobine. Ličani su neustrašivi, požrtvovni, hrabri, pravdoljubivi i lukavi. Njihove tjelesne osobine poprimaju nadljudske dimenzije, oni su kršni, visoki i iznimno snažni, za razliku od neprijatelja koji ima sve suprotne osobine. Tako se Ličanin vojnik idealizira do mitske razine koju je dijelom preuzela i prilagodila znanost i ideologizirana historiografija, koja je glorificirala pobjednika i njegove osobine, a poraženima dodjeljivala najmračnije mitske karakteristike.

Možda je razvoj identiteta Ličanina najviše uočljiv u glazbi. Rijetke su uglazbljene ličke ljubavne pjesme, uglavnom dominiraju domoljubne budnice i koračnice koje se izvrsno uklapaju u opći pojam Like kao regije u kojoj obitavaju rođeni gorštaci vojnici. U tom se kontekstu ličkom glazbom općenito u Hrvata smatraju budnice ili vojna glazba (*Vila Velebita, Junak sam iz Like...*).

Identitet Ličanina vojnika gradio se kroz povijest postupno i stalno oblikujući sliku o Ličaninu kao simbolu borca za nacionalne interese. Oblikovan kroz stoljeća, identitet vojnika, gorštaka, postao je u nacionalnom korpusu romantičarski tip čovjeka neraskidivo povezanog s krajolikom i povijesnim uvjetima stalne borbe s nadmoćnijim i bolje opremljenim neprijateljem. Ratničke vještine i prilagodbe teškim uvjetima života na škrtoj zemlji i u oštroj klimi te sklonosti tradicionalnim društvenim vrijednostima prepoznali su kod Ličana i drugi narodi i njihovi vojskovođe koji su znali te osobine vješto inkorporirati u vlastite vojne sustave i ideologije. Boreći se i ginući za “krst časni i slobodu zlatnu” Ličani su gradili identitet vojnika koji dominira nad ostalim obilježjima ličkog identiteta i čini ga prepoznatljivim unutar hrvatskog nacionalnog korpusa, ali i izvan njega. Taj se identitet često uklapa u identitete više razine, nadnacionalne, ideološke, globalne. No, sačuvan je kao važan dio opstojnosti Ličana, a njegov daljnji razvoj, oslobođen potrebe za realnim potvrđivanjem, daje mogućnost vrednovanja ovih prostora i njegovih stanovnika.

LITERATURA

- ČULJAT, M. (1976), “Narodni heroji Like”, *Lički kalendar 1976.*, Gospić.
- Gospički spomen-zbornik* (1995), Ogranak Matice hrvatske Gospić, Gospić.
- HOLJEVAC, Ž. (2002), Gospić u Vojnoj krajini, Hrvatski zemljopis, Zagreb.
- KOLAK, T. (2004), “Lička kapa – simbol identiteta i njezina namjena”, *Lička revija*, Matica Hrvatska, Gospić.
- MARKOVIĆ, M. (2001) Ličani kroz prošlost, Jesenski i Turk, Zagreb.
- MATAIJA, I. (2003), Ličko-senjska županija nekad i sad, Državni arhiv u Gospiću, Gospić.
- Tko je tko u NDH* (1997), Minerva, Zagreb.

VOJNIK: VAŽNA SASTAVNICA LIČKOG IDENTITETA

Ključne riječi: vojnik, Lika, identitet.

Identitet Ličanina vojnika gradio se kroz povijest postupno ga oblikujući do razine simbola borca za nacionalne interese. Oblikovan kroz stoljeća, identitet vojnika, gorštaka, poprimio je u nacionalnom korpusu romantičarski tip čovjeka neraskidivo povezanog s krajolikom i povijesnim kontekstom stalne borbe s nadmoćnijim i bolje naoružanim neprijateljem. Boreći se i ginući za “krst časni i slobodu zlatnu”, Ličani su gradili identitet vojnika koji dominira nad ostalim obilježjima ličkog identiteta i čini ga prepoznatljivim na razini hrvatskog nacionalnog korpusa, ali i izvan njega. Taj se identitet često uklapao u identitete više razine, nadnacionalne, ideološke, globalne, ali je sačuvan kao važan dio opstojnosti Ličana, a njegov daljnji razvoj, oslobođen potrebe za realnim potvrđivanjem, omogućuje vrednovanje ovih prostora i njegovih stanovnika.

SOLDIER: AN IMPORTANT COMPONENT TO THE LIKA IDENTITY

Keywords: soldier, Lika, identity.

The identity of the Lika soldier has been constructed gradually through history until it became the symbol of the fighter for national interests. Shaped through the centuries, the identity of the soldier, high-lander, was seen by the Croatian population as the Romantic type of the man unbreakably bound to the scenery and historical context of the constant fight with a superior and better equipped enemy. The Lika inhabitants were, fighting for the 'honourable cross and golden freedom', constructing the identity of the soldier that dominates over the other components of the Lika identity and makes it recognisable on the Croatian national level, and beyond it. That identity has often been included into the higher-level identities, supranational, ideological, global, but it has been preserved as an important part of the Lika population's survival. Its further development, freed of the need to confirm itself in reality, could enable the valorisation of this area and its inhabitants.